

För en robust, enkel och tydlig tjänstepension

Sammanfattning och yrkanden

Medlemmar med lång tid kvar till planerat uttag av tjänstepension ska ha möjlighet att välja att placera pengarna med hög till mycket hög risk.

Medlemmar med kort tid kvar till planerat uttag av tjänstepension ska ha möjlighet att välja att ombalansera hela eller delar av kapitalet till en portfölj med låg till mycket låg risk.

Genom att förflytta risken i tid, mycket hög risk tidigt i livet till lägre risk senare i livet, kan den förväntade livsavkastningen öka samtidigt som risken kan hållas lägre vilket är särskilt viktigt när personer väljer att sluta arbeta och leva på kapitalet.

För de medlemmar som inte gör ett aktivt val ska det finnas ett relevant ickevalsalternativ i likhet med AP7 Såfa.

Begreppet traditionell försäkring är inte entydigt definierat och det är svårt att veta vad som är det "traditionella" med försäkringen.

Medlemmar ska kunna välja bort traditionell försäkring.

Skillnaden mellan de olika företagens traditionella- och fondförsäkringar är relativt stora.

Fondbolagens entrelösningar lämnar en del att önska.

Det är svårt att få en överblick över hur pengarna placeras och hur risken ser ut för tjänstepensionen som helhet samt hur den förändras över tid.

Eftersom att Sveriges Ingenjörer rimligtvis inte kan veta hur lång tid en viss person har för avsikt att arbeta och således inte vet när behovet av pengar kan föreligga är det förnämligt om val får göras av den enskilde medlemmen. Det är dessutom viktigt att medlemmen kan använda tjänstepensionen för att balansera risken i hela sin privatekonomi.

Sveriges Ingenjörer ska verka för:

Att:

Medlemmar ska kunna välja fondförsäkring för hela tjänstepensionskapitalet.

Att:

Införa ett ickevalsalternativ i likhet med AP7 Såfa.

Att:

Endast relevant information ska presenteras för de olika alternativen (Inga stjärnor, ingen historisk avkastning eller annat sälj)

Fördjupning

I enlighet med det inkomstpolitiska programmet har Sveriges Ingenjörer en uppfattning om att det ska kunna gå att pausa utbetalningen av tjänstepensionen, vilket är en mycket bra åsikt särskilt i en föränderlig värld.

Det kan hända att motionens innehåll och särskilt förslag till beslut främst rör ITP 1 men i de fall de går att applicera på förbundets, egna eller via andra organisationers, andra avtalade tjänstepensioner gäller de även där.

Motionen tar i sig inte ställning till vilket ekonomiskt system Sveriges Ingenjörer ska föredra utan utgår, lite fördomsfullt, om att vi anser att ett, förvisso reglerat, kapitalistiskt system är att föredra.

Motionen berör inte och vill inte uppmana till debatt i frågan om huruvida vinstdrivande företag är någonting bra eller om företag är någonting bra ej heller kring den enskilda individens placeringsval.

Valcentralen Collectum, och kanske även andra valcentraler, har i princip två val. Det ena valet är att låta tjänstepensionen till 100% förvaltas i vad som benämns som traditionell försäkring och det andra valet är att låta hälften av tjänstepensionen förvaltas som traditionell- och den andra hälften som fondförsäkring.

Collectum skriver att " Inom tjänstepensionen ITP har även de traditionella försäkringarna hög risk, alltså en hög andel aktier, tvärtemot vad många tror. Även ickevalsalternativet innehåller därmed en hög andel aktier." På frågan om vad en traditionell försäkring är skriver samma valcentral "En traditionell försäkring är mindre riskfylld än en fondförsäkring." Det är med andra ord lite klurigt att veta hur stor risken egentligen är och om det är någon skillnad mellan de olika alternativen.

Bland de traditionella försäkringarna skiljer sig valet av tillgångar vid olika åldersspann samt hur de i övrigt är konstruerade samt hur ombalanseringen sker.

Valcentralernas information

Det är glädjande att information framgår men det är, i alla fall för motionären, något otydligt vilken riskprofil som inträder vid 100%, 50%, respektive 0% traditionell försäkring. Även om traditionell försäkring säkerligen är ett väl etablerat begrepp bland förvaltare är det ett ytters oklart vad det "traditionella" är i just en traditionell försäkring. En fondförsäkring, om än även det begreppet skulle kunna förtydligas och möjligen förändras, är något mer tydlig då många associerar det med just aktier och aktiefonder. Väljs fondförsäkring placeras dessa i valt bolags entrélösning. Entrélösningarna skiljer sig en del mellan bolagen vilket gör att det är ett litet pussel att få till en riskprofil som passar just dig.

Motionen efterlyser dels tydlighet beträffande vad är det som våra medlemmar egentligen köper samt vetenskapligt förankrade förändringar för att få till stånd en utökad medvetenhet och förhoppningsvis en bättre utveckling på medlemmarnas pengar, mera pang för pengarna som en viss lista i FUM kanske hade uttryckt det.

För att slippa sätta in en asterisk är det på sin plats att motionen självklart förklarar att historisk avkastning absolut inte är någon garanti för framtida avkastning och att kapitalet kan öka och minska i

värde samt att det till och med kan bli noll. Motionären utger sig heller inte för att utgöra någon form av finansiell rådgivning utan uppmanar medlemmar att söka upp någon oberoende finansiell rådgivare.

Stycket ovan lyfter upp en ack så viktig aspekt kring vad som egentligen påverkar avkastningen. Både fondbolagen och valcentralernas information om dessa fonder ska endast innehålla relevant fakta och inte sådant som saknar betydelse, däribland:

Antal stjärnor i någon form av rating (saknar helt betydelse)

Historisk värdeförändring (saknar helt betydelse då kopplingen mellan historisk och framtida avkastning saknas till viss del i alla fall)

Med högre risk ska den förväntade avkastningen vara högre. Det vore olämpligt att ge rådet åt en person som behöver pengar om en vecka att placera alla tillgångar på en enskild aktie och det vore i det närmaste ett lika dåligt råd att föreslå en 25 år gammal person att placera hälften av sina pensionspengar på ett sparkonto med insättningsgaranti. Sanningen ligger, enligt motionens mening, någonstans därimellan.

Våra nybakade ingenjörer ska ha alternativet att placera hela sitt tjänstepensionskapital i en placeringsform med hög till mycket hög risk (Ett exempel är AP7 Aktiefond som ibland belånar upp till 25% av portföljens värde).

En simpel ingenjör vill ju gärna komplicera till det men inte när det kommer till pensionen. Att göra sina pensionsval ska vara ungefär lika enkelt som att knyta skorna, det ska ta max en timme per år i anspråk och det ska vara lika tråkigt som att titta på färg som torkar.

Det skulle kunna göras så enkelt som att ha två lådor, en med lågrisk tillgångar och en med högrisk tillgångar. Medlemmarna kan då dra i ett reglage för att välja alltifrån 0% högrisk tillgångar till 100%(125%) högrisk tillgångar. Sedan ska en ruta dyka upp med "vid vilken ålder vill du börja ta ut ditt kapital?" Här skriver man in en ålder. Skriver man inte in något finns det så klart en förväntad ålder som väljs. Är medlemmen mycket långt ifrån pension och väljer 0% högrisk så kan en lite tipsruta dyka upp "det verkar som att du vill ha mycket låg risk i ditt sparande. Statistiskt sett är det bättre att välja en lite högre risk när det är långt kvar till pensionen. Kom ihåg att du alltid kan logga in och ändra dina inställningar".

Är det en person som i stället verkar ha mycket kort tid till pensionen bör det i stället komma upp en ruta som säger "det verkar som att du planerar att gå i pension inom en snar framtid. Tänk på att tillgångarna kan variera väldigt mycket i värde och att det kan vara bra att ha något lägre risk när du väl behöver pengarna"

Det viktiga är att det trots informationen alltid ska kunna gå att välja låg eller hög risk oavsett ålder i och med att valcentralen inte känner till individens samlade kapital eller livssituation.

Ombalansering under tiden

Ponera att en person har valt att ha 50% högrisk och 50% lågrisk i sin tjänstepensionsportfölj. Det är inte otänkbart att en sådan portfölj helt plötsligt är 70/30 efter en tid. Det finns individer som vill ha en relativt konstant 50/50 portfölj och då ska ickevalet vara att portföljen ombalanseras. Överkursalternativet ska dock finnas där personen klickar ur "Nej, blansera inte om".

Motionären antar att Sveriges Ingenjörers konfliktfond genomgår ombalanseringar i syfte att bibehålla eller öka riskjusterad avkastning men till skillnad från en konfliktfond där det är oklart när pengarna behövs kan pensionskapital och dess förvaltning konstrueras annorlunda i och med att det oftast rör sig om en mer definierad ålder eller tidsperiod.

När medlemmen väljer att lämna yrkeslivet eller använda sig av möjligheten till deltidspension, vilket borde kunna ske i princip när som helst, är ingenting som motionen lägger sig i. Motionärens förhoppning är att det är ett beslut som vidtas med viss framförhållning varpå placeringsbeslut kan fattas i enlighet med detta.

Utöver en möjlighet att kunna välja mycket hög risk på placeringar när man är ung är behovet lika stort om inte större att kunna välja en lägre till mycket låg risk när det börjar bli dags att leva av tjänstepensionskapitalet. Den nuvarande traditionella kapitalförvaltningen erbjuder antagligen inte en tillräckligt låg risk vid arbetslivets slutskede för många varpå det finns behov av att förfina alternativen.

Icke-valsalternativet

Motionen har handlat mycket om val och det ska även nämnas att de finns medlemmar som inte väljer i likhet med att de kanske inte heller väljer hur premiepensionen ska placeras. För att få ett robust och trovärdigt tjänstepensionssystem ska ickevalsalternativet grunda sig på vetenskapligt etablerade modellportföljer och kan utformas i likhet med AP7 SÅFA men självklart med lite valmöjligheter.

AP7 Såfa tar hög risk. Den består i princip av två lådor, AP7 Räntefond och AP7 Aktifond, en högrisklåda och en lågrisklåda. Gör man inget val så placeras pengarna i AP7 Aktiefond. Skillnaden mellan att aktivt välja AP7 Aktiefond och AP7 Såfa är att när man blir 56 år så ombalanseras kapitalet i AP7 Såfa och en liten andel, 3%, är nu placerad i AP7 Räntefond. Efter detta trappas andelen aktier av med stigande ålder. Som tillägg kan nämnas att AP7 aktiefond får belåna portföljen med upp till 25% vilket gör att risken, men också förväntad avkastning, blir högre.

Sveriges Ingenjörers icke-valsalternativ

Sveriges Ingenjörer har kloka medlemmar men många vill inte lägga så mycket tid på tråkiga saker som pensionsplaceringar. Sveriges Ingenjörers soffliggaralternativ bör likna AP7 Såfa. Skillnaden är att medlemmarna ska dels kunna göra valet att lagom ofta, kunna ändra fördelningen mellan tillgångsslagen eller kunna ställa in en lägre förväntad pensionsålder. Med detta slipper vi begrepp som "traditionell" och tydliggör vad det egentligen är för tillgångar pengarna är placerade i.

Eftersom att Sveriges Ingenjörer rimligtvis inte kan veta hur lång tid en viss person har för avsikt att arbeta och således inte vet när behovet av pengar kan föreligga är det förnämligt om dessa val får göras av den enskilde medlemmen. Det är dessutom viktigt att medlemmen är medveten om totala risken i hela sin privatekonomi men det är någonting som motionen medvetet utelämnat då det skulle bli alltför omfattande för förbundet att hantera.

Namn och kontakt:

Sveriges Ingenjörer i Norr
Johan Granberg 0706275246, johan.granberg@volvo.com